HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

28 ianuarie 2010*

În cauza C-456/08,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 226 CE, introdusă la 20 octombrie 2008,

**Comisia Europeană**, reprezentată de domnii G. Zavvos, M. Konstantinidis și E. White, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamantă,

împotriva

**Irlandei**, reprezentată de domnul D. O'Hagan, în calitate de agent, asistat de domnul A. Collins, SC, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă,

* Limba de procedură: engleza.

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul J. N. Cunha Rodrigues (raportor), președintele Camerei a doua, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, doamna P. Lindh, domnii A. Rosas, U. Lõhmus și A. Ó Caoimh, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,
grefier: doamna R. Șereș, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 24 septembrie 2009,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 29 octombrie 2009,

pronunță prezenta

**Hotărâre**

1 Prin cererea introductivă, Comisia Comunităților Europene solicită Curții să constate că, prin aplicarea normelor privind termenele prevăzute de legislația națională care reglementează exercitarea dreptului ofertanților de a introduce acțiuni în instanță în ceea ce privește procedurile de achiziții publice și prin omisiunea de a notifica decizia de atribuire a contractului de achiziții publice contestatarului atribuirii în cauză, Irlanda nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin, referitor la termenele aplicabile, în temeiul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 89/665/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind aplicarea procedurilor care vizează căile de atac față de atribuirea contractelor de achiziții publice de produse și a contractelor publice de lucrări (JO L 395, p. 33, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 237), astfel cum a fost modificată prin Directiva 92/50/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 (JO L 209, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 50, denumită în continuare „Directiva 89/665”), astfel cum a fost interpretat de Curte, și, în ceea ce

privește lipsa notificării, în temeiul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 89/665, astfel cum a fost interpretat de Curte, precum și al articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/37/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări (JO L 199, p. 54), astfel cum a fost modificată prin Directiva 97/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1997 (JO L 328, p. 1, denumită în continuare „Directiva 93/37").

## Cadrul juridic

*Reglementarea comunitară*

2 Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665 prevede:

„În ceea ce privește procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice incluse în domeniul de aplicare al Directivelor 71/305/CEE [a Consiliului din 26 iulie 1971 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări (JO L 185, p. 5)], 77/62/CEE [a Consiliului din 21 decembrie 1976 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de bunuri (JO 1977, L 13, p. 1)] și 92/50/CEE, statele membre adoptă măsurile necesare pentru a garanta că deciziile luate de autoritățile contractante pot face obiectul unor căi de atac eficiente și, în special, cât mai rapide posibil, în condițiile enunțate în articolele următoare, în special la articolul 2 alineatul (7), pe motiv că deciziile menționate au încălcat dreptul comunitar în materie de contracte de achiziții publice sau normele interne de punere în aplicare a acestui drept."

3 Potrivit articolului 2 alineatul (1) din Directiva 89/665:

„Statele membre asigură faptul că măsurile luate în privința procedurilor privind căile de atac menționate la articolul 1 includ prevederea unor competențe care să permită:

(a) adoptarea de măsuri temporare, cel mai rapid posibil și prin intermediul unor proceduri provizorii, în scopul corectării presupusei încălcări sau prevenirii lezării în continuare a intereselor respective, inclusiv măsuri de suspendare sau care să asigure suspendarea procedurii de atribuire a unui contract de achiziții publice sau a aplicării oricărei decizii luate de autoritatea contractantă;

(b) fie anularea, fie asigurarea anulării deciziilor luate în mod ilegal, inclusiv eliminarea specificațiilor tehnice, economice sau financiare discriminatorii din invitația la licitație, documentația de contract sau orice alte documente legate de procedura de atribuire a contractului;

(c) acordarea de daune interese persoanelor lezate în urma unei încălcări."

4 Articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/37 prevede:

„Autoritățile contractante îi informează cât mai rapid posibil pe candidați și pe ofertanți cu privire la deciziile luate în ceea ce privește atribuirea contractului, inclusiv cu privire la motivele pentru care au decis să renunțe la atribuirea unui contract pentru care lansaseră o invitație de participare sau să reia procedura; în cazul în care li se solicită

acest lucru, informațiile sunt furnizate în scris. În plus, informează Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene cu privire la aceste decizii." [traducere neoficială]

*Reglementarea națională*

5 Articolul 84 A alineatul (4) din Regulamentul de procedură al instanțelor superioare (Rules of the Superior Courts), în versiunea rezultată din Statutory Instrument nr. 374/1998 (denumite în continuare „RSC"), prevede:

„Acțiunea împotriva unei decizii de atribuire sau împotriva atribuirii unui contract de achiziții publice va fi introdusă cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de trei luni de la data la care motivele acțiunii au apărut pentru prima dată, cu excepția cazului în care instanța consideră că există motive întemeiate de prelungire a termenului."

**Istoricul cauzei și procedura precontencioasă**

6 National Roads Authority (Autoritatea națională a drumurilor, denumită în continuare „NRA") este organismul public căruia îi sunt încredințate construcția și întreținerea șoselelor în Irlanda.

7 SIAC Construction Ltd (denumită în continuare „SIAC") este o societate cu răspundere limitată cu sediul în Irlanda care își desfășoară activitatea în sectorul construcțiilor.

8 La 10 iulie 2001, NRA a publicat în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* un anunț de manifestare a interesului pentru proiectarea, construcția, finanțarea și exploatarea centurii vestice cu profil de autostradă din orașul Dundalk. Contractantul trebuia să încheie cu NRA un parteneriat public-privat și să exploateze acest tronson rutier pe o perioadă de aproximativ 30 de ani.

9 În luna decembrie 2001, patru candidați au fost invitați să participe la negocieri.

10 În luna aprilie 2003, dintre cei patru candidați au fost selectați doi pentru participarea la negocieri mai detaliate, și anume un consorțiu denumit EuroLink, din care făcea parte SIAC, și un consorțiu denumit Celtic Road Group (denumit în continuare „CRG").

11 La 8 august 2003, NRA a invitat EuroLink și CRG să își depună ofertele finale îmbunătățite.

12 Prin scrisoarea din 14 octombrie 2003, EuroLink a fost informat că NRA a decis să desemneze CRG în calitate de ofertant preferat. Această scrisoare a NRA făcea mențiunea că echivala cu respingerea ofertei depusă de EuroLink. Scrisoarea menționată clarifica faptul că NRA urma să continue discuțiile cu CRG, fapt care putea să ducă la atribuirea contractului referitor la proiectul respectiv. Totuși, în situația în care aceste discuții trebuiau să se încheie fără atribuirea contractului, NRA își rezerva dreptul să invite EuroLink, în locul CRG, pentru a începe discuțiile.

13 La 9 decembrie 2003, NRA a decis să atribuie contractul respectiv în favoarea CRG.

14 La 5 februarie 2004, NRA a semnat contractul cu CRG. Un anunț în acest sens a fost afișat pe site-ul internet al NRA la 9 februarie 2004. Anunțul de atribuire a contractului respectiv a fost publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 3 aprilie 2004.

15 La 8 aprilie 2004, SIAC a introdus o acțiune în fața High Court (Irlanda) prin care se solicita acordarea de despăgubiri. Aceasta contesta în special, pe de o parte, alegerea procedurii de negociere și, pe de altă parte, invoca anumite neregularități care, în opinia sa, s-ar fi produs în etapa depunerii și a evaluării ofertelor finale îmbunătățite. Cu privire la termenele de formulare a acțiunii, SIAC arată că data începerii termenului de introducere a acțiunii era data semnării contractului cu CRG, și anume 5 februarie 2004.

16 High Court a considerat că motivele pertinente ale acțiunii s-au produs la data la care consorțiul din care făcea parte SIAC a fost informat cu privire la identitatea ofertantului preferat, și anume 14 octombrie 2003. SIAC ar fi trebuit să introducă acțiunea în termen de cel mult trei luni de la acea dată, în conformitate cu articolul 84 A din RSC. În consecință, prin hotărârea din 16 iulie 2004, High Court a respins acțiunea formulată de SIAC ca tardivă.

17 SIAC a formulat o plângere la Comisie. La 10 aprilie 2006, Comisia a adresat Irlandei o scrisoare de punere în întârziere, la care acest stat membru a răspuns la 30 mai 2006.

18 La 15 decembrie 2006, Comisia a adresat Irlandei o scrisoare de punere în întârziere complementară, care a răspuns la 21 februarie 2007.

19 Întrucât a considerat neconvingătoare explicațiile furnizate, la 1 februarie 2008 Comisia a adresat Irlandei un aviz motivat prin care aceasta a fost invitată să ia măsurile necesare pentru a se conforma avizului respectiv în termen de două luni de la primirea sa. Irlanda a răspuns acestui aviz motivat la 25 iunie 2008.

20 Întrucât a considerat acest răspuns nesatisfăcător, Comisia a formulat prezenta acțiune.

**Cu privire la acțiune**

*Cu privire la primul motiv*

21 Primul motiv invocat de Comisie se întemeiază pe faptul că NRA nu l-a informat pe ofertantul respins cu privire la decizia sa de atribuire a contractului referitor la proiectarea, construcția, finanțarea și exploatarea centurii vestice cu profil de autostradă din orașul Dundalk.

Argumentele părților

22 Comisia arată că notificarea deciziei de atribuire a unui contract de achiziții publice candidaților și ofertanților care nu au fost selectați este obligatorie în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/37. În plus, aceasta afirmă că, în cadrul Directivei 89/665, o protecție juridică completă presupune obligația de a informa candidații și ofertanții cu privire la decizia respectivă.

23 Comunicarea adresată EuroLink prin scrisoarea NRA din 14 octombrie 2003 cu privire la faptul că CRG a fost desemnat ca ofertant preferat nu ar echivala cu respingerea ofertei depusă de EuroLink. Prin urmare, această scrisoare nu constituia notificarea deciziei de atribuire prevăzută de Directiva 89/665 și de articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/37.

24 Întrucât este cert că SIAC nu a primit notificarea cu privire la atribuirea definitivă a contractului respectiv, cerințele dispozițiilor menționate nu au fost respectate.

25 Irlanda admite că statele membre au obligația de a informa cât mai rapid posibil candidații și ofertanții despre deciziile adoptate cu privire la atribuirea contractului și susține că a transpus în totalitate în dreptul său național dispozițiile articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/37 care prevede această obligație. De altfel, Comisia nu ar susține că reglementarea irlandeză în domeniu nu ar fi în conformitate cu cerințele dreptului comunitar.

26 Irlanda admite că, în ceea ce privește contractul referitor la centura cu profil de autostradă din Dundalk, comunicarea ofertantului preferat adresată EuroLink la 14 octombrie 2003 nu echivalează cu notificarea deciziei de atribuire a acestui contract.

27 Cu toate acestea, din hotărârea High Court din 16 iulie 2004 ar rezulta că, la data menționată, era evident pentru SIAC că fusese adoptată o decizie de atribuire a contractului respectiv. SIAC nu putea să ignore că NRA era implicată în procesul de încheiere a unui contract cu CRG. În opinia Irlandei, ar rezulta că, în împrejurările din cauză, lipsa notificării cu privire la atribuirea definitivă a contractului respectiv nu a cauzat niciun prejudiciu.

28 Irlanda arată că, în măsura în care dreptul național transpune în totalitate sistemul comunitar de notificare a deciziilor adoptate cu privire la atribuirea contractelor de achiziții publice, nu s-ar putea considera că Irlanda nu și-a îndeplinit obligațiile care rezultă din dreptul comunitar pentru motivul unei situații singulare de lipsă a notificării.

Aprecierea Curții

29 Articolul 8 alineatul (2) din Directiva 93/37 prevede că autoritățile contractante informează cât mai rapid posibil candidații și ofertanții despre deciziile adoptate cu privire la atribuirea contractului. Notificarea deciziei de atribuire a unui contract de achiziții publice adresată candidaților și ofertanților care nu au fost selectați este obligatorie în temeiul acestei dispoziții.

30 Aceeași obligație rezultă și din articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665, întrucât posibilitatea de a exercita o cale de atac eficientă împotriva deciziilor de atribuire presupune informarea în timp util a candidaților și a ofertanților cu privire la aceasta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2004, Comisia/Austria, C-212/02, punctul 21, și Hotărârea din 3 aprilie 2008, Comisia/Spania, C-444/06, Rep., p. I-2045, punctul 38).

31 Este cert că, în speță, NRA nu a notificat niciodată în mod oficial EuroLink decizia sa de atribuire a contractului respectiv în favoarea CRG.

32 Difuzarea acestei informații pe site-ul internet al NRA la 9 februarie 2004 și publicarea sa în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 3 aprilie 2004 nu pot oferi un remediu adecvat.

33 Astfel, aceste informații au fost difuzate publicului ulterior semnării contractului din 5 februarie 2004, însă, pentru a da candidaților și ofertanților posibilitatea unei protecții jurisdicționale efective, aceștia ar fi trebuit să fie informați despre decizia de atribuire adoptată de NRA cu o anumită perioadă înainte de încheierea acestui contract (a se vedea în acest sens Hotărârile citate anterior Comisia/Austria, punctul 21, și Comisia/Spania, punctul 38).

34 În consecință, NRA nu a respectat, cu privire la contractul menționat, obligațiile de informare care îi revin în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/37 și al articolului 1 alineatul (1) din Directiva 89/665.

35 Irlanda, făcând trimitere în această privință la scrisoarea NRA din 14 octombrie 2003, arată că, în cauza respectivă, SIAC nu a suferit însă niciun prejudiciu. În opinia acestui stat membru, ulterior acelei date, SIAC nu a putut să ignore că NRA era implicată în procesul de încheiere a unui contract cu CRG.

36 Acest argument nu poate fi reținut.

37 Pe de o parte, prin scrisoarea sa din 14 octombrie 2003, NRA nu a notificat decizia definitivă de atribuire a contractului respectiv. Aceasta a indicat doar că selecta CRG în calitate de ofertant preferat. NRA a precizat de asemenea că, în situația în care discuțiile dintre aceasta și CRG nu reușeau, își rezerva dreptul să înceapă discuții cu EuroLink în locul CRG. În această etapă, nu se înlătura definitiv orice posibilitate de atribuire a acestui contract în favoarea EuroLink, acesta putând să considere în mod legitim că procedura de atribuire a contractului respectiv nu era încheiată.

38 Pe de altă parte, în orice caz, constatarea neîndeplinirii obligațiilor de către un stat membru nu depinde de un prejudiciu care ar putea să rezulte din aceasta (Hotărârea din 18 decembrie 1997, Comisia/Belgia, C-263/96, Rec., p. I-7453, punctul 30, precum și Hotărârea din 10 aprilie 2003, Comisia/Germania, C-20/01 și C-28/01, Rec., p. I-3609, punctul 42).

39 În sfârșit, Irlanda susține că legislația națională în discuție este în conformitate cu obligațiile de informare impuse de reglementarea comunitară. În aceste împrejurări, o

situație izolată de lipsă a notificării unei decizii de atribuire a unui contract de achiziții publice nu ar justifica concluzia că acest stat membru nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin potrivit dreptului comunitar.

40 Nici acest argument nu poate fi reținut.

41 Fără a fi nevoie să se hotărască cu privire la afirmația că legislația națională în discuție transpune în mod corect cerințele dreptului comunitar în acest domeniu, trebuie doar să se amintească faptul că, potrivit unei jurisprudențe constante, procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor permite nu numai verificarea conformității actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale unui stat membru cu dreptul comunitar, ci și stabilirea faptului că o autoritate a unui stat membru încalcă dreptul comunitar într-un caz specific (a se vedea, cu privire la atribuirea contractelor de achiziții publice, Hotărârea din 10 aprilie 2003, Comisia/Germania, citată anterior, punctul 30, și Hotărârea din 15 octombrie 2009, Comisia/Germania, C-275/08, punctul 27).

42 Din cele arătate rezultă că primul motiv este întemeiat.

*Cu privire la al doilea motiv*

43 Al doilea motiv al Comisiei cuprinde două aspecte. Pe de o parte, Comisia arată că legislația națională în discuție generează o incertitudine cu privire la decizia împotriva căreia trebuie formulată calea de atac. Pe de altă parte, Comisia susține că această legislație creează o incertitudine în privința stabilirii termenelor de formulare a unei căi de atac.

Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv

— Argumentele părților

44 Comisia afirmă că este dificil pentru ofertanți să stabilească decizia autorității contractante pe care trebuie să o atace și la care dată începe să curgă termenul de introducere a căii de atac împotriva acestei decizii. Comisia susține că această incertitudine se datorează modului de redactare a articolului 84 A alineatul (4) din RSC, precum și interpretării neclare a acestuia.

45 Comisia subliniază că expresia „unei decizii de atribuire sau […] atribuirii unui contract de achiziții publice" utilizată la articolul 84 A alineatul (4) din RSC se referă la deciziile care pot face obiectul unei căi de atac și că această dispoziție nu menționează deciziile anterioare provizorii adoptate de autoritatea contractantă. În hotărârea sa din 16 iulie 2004, High Court a considerat că dispoziția menționată se aplică nu numai deciziei de atribuire a unui contract sau atribuirii unui astfel de contract, ci și deciziilor luate de autoritățile contractante cu privire la procedurile de atribuire a contractelor.

46 În opinia Comisiei, legislația națională în cauză nu se dovedește a fi în conformitate cu principiul fundamental al securității juridice și cu cerința de efectivitate prevăzută de Directiva 89/665, care reprezintă o aplicare a acestui principiu, întrucât ofertanții se află într-o stare de incertitudine cu privire la situația lor atunci când intenționează să formuleze o cale de atac împotriva unei decizii de atribuire a unui contract adoptată de o autoritate contractantă în cadrul unei proceduri în două etape sau împotriva deciziei de atribuire definitivă emisă ulterior selectării unui ofertant.

47 Comisia concluzionează că ar trebui să se precizeze în mod clar ofertanților că articolul 84 A alineatul (4) din RSC se aplică nu numai deciziilor de atribuire a

contractelor, ci și deciziilor provizorii adoptate de autoritatea contractantă în cursul procedurii de cerere de ofertă, cum ar fi, în special, cele care privesc selectarea ofertantului preferat.

48 Irlanda amintește că articolul 1 din Directiva 89/665 impune statelor membre să asigure căi de atac eficiente împotriva tuturor deciziilor adoptate de autoritățile contractante în cadrul procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice, iar nu numai împotriva deciziilor de atribuire a acestor contracte. În opinia Irlandei, instanțele naționale interpretează și aplică articolul 84 A alineatul (4) din RSC în conformitate cu aceste cerințe. În special, hotărârea High Court din 16 iulie 2004 a statuat în mod clar că această dispoziție permite să se formuleze o cale de atac împotriva oricărei decizii a autorităților contractante în cadrul procedurii de atribuire a contractului, ceea ce se înscrie în sensul articolului 1 din Directiva 89/665.

49 În ceea ce privește data de la care începe să curgă termenul de atacare a unei decizii provizorii a autorității contractante, Irlanda arată că Directiva 89/665 impune ca deciziile adoptate de autoritățile contractante să poată să facă obiectul unor căi de atac examinate în mod rapid. O cale de atac ar putea fi examinată în mod rapid numai dacă cele două părți ale litigiului au obligația de a acționa cu celeritate în cadrul acestei proceduri. Acest obiectiv nu ar putea fi atins în situația în care, în pofida faptului că dispun de toate elementele de fapt și de drept necesare pentru a declanșa o asemenea procedură, părțile ar avea dreptul să aștepte notificarea formală a deciziei de atribuire înainte de a formula o cale de atac.

50 Irlanda susține că, în situația în care un ofertant ar putea pur și simplu să aștepte notificarea unei decizii formale prin care nu i se atribuie contractul respectiv, în pofida faptului că are cunoștință că acest contract nu îi este atribuit, astfel cum High Court a stabilit în cauza în care a pronunțat hotărârea din 16 iulie 2004, ar rezulta prelungiri importante ale termenelor pentru examinarea tuturor deciziilor autorităților contractante.

— Aprecierea Curții

51 Curtea a apreciat deja că Directiva 89/665 nu se opune unei reglementări naționale care prevede că orice cale de atac împotriva unei decizii a autorității contractante trebuie formulată într-un termen prevăzut în acest scop și că orice neregularitate a procedurii de atribuire invocată în sprijinul acestei căi de atac trebuie invocată în același termen, sub sancțiunea decăderii, astfel încât, după împlinirea acestui termen, nu mai este posibil să se conteste o astfel de decizie sau să se invoce o astfel de neregularitate, în măsura în care termenul respectiv este rezonabil (Hotărârea din 11 octombrie 2007, Lämmerzahl, C-241/06, Rep., p. I-8415, punctul 50 și jurisprudența citată).

52 Această jurisprudență se întemeiază pe considerentul că îndeplinirea completă a obiectivului urmărit de Directiva 89/665 ar fi compromisă dacă ar fi posibil pentru candidați și ofertanți să invoce, în orice moment al procedurii de atribuire, încălcări ale normelor de atribuire a contractelor, obligând astfel autoritatea contractantă să reia întreaga procedură pentru a îndrepta aceste încălcări (Hotărârea Lämmerzahl, citată anterior, punctul 51).

53 În schimb, termenele naționale de decădere, inclusiv condițiile de aplicare a acestora, nu pot să fie ele însele de natură să facă practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor pe care persoana interesată le deține, dacă este cazul, în temeiul dreptului comunitar (Hotărârea Lämmerzahl, citată anterior, punctul 52).

54 Articolul 84 A alineatul (4) din RSC prevede că „acțiunea împotriva unei decizii de atribuire sau împotriva atribuirii unui contract de achiziții publice” trebuie introdusă într-un anumit termen.

55 Cu toate acestea, precum în situația din cadrul litigiului în care s-a pronunțat hotărârea High Court din 16 iulie 2004, instanțele irlandeze pot interpreta această dispoziție în sensul că se aplică nu numai deciziei definitive de atribuire a unui contract de achiziții

publice, ci și deciziilor preliminare adoptate de autoritatea contractantă în timpul desfășurării procedurii de atribuire a acestui contract. Or, dacă decizia definitivă de atribuire a unui contract intervine ulterior expirării termenului stabilit pentru atacarea deciziei intermediare respective, nu s-ar putea exclude faptul că un candidat sau un ofertant interesat se află, ca urmare a decăderii, în imposibilitatea de a formula o cale de atac referitoare la atribuirea contractului respectiv.

56 Potrivit jurisprudenței constante a Curții, aplicarea unui termen național de decădere nu trebuie să determine privarea de eficacitatea sa practică a exercitării dreptului de a ataca deciziile de atribuire a contractelor de achiziții publice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 decembrie 2002, Universale-Bau și alții, C-470/99, Rec., p. I-11617, punctul 72, Hotărârea din 27 februarie 2003, Santex, C-327/00, Rec., p. I-1877, punctele 51 și 57, precum și Hotărârea Lämmerzahl, citată anterior, punctul 52).

57 Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 51 din concluzii, numai în cazul în care reiese în mod clar din legislația națională că actele pregătitoare sau deciziile intermediare adoptate de autoritățile contractante în cadrul atribuirii unui contract de achiziții publice determină curgerea unui termen de decădere ofertanții și candidații pot lua în timp util măsurile necesare pentru criticarea eventualelor încălcări ale dreptului privind achizițiile publice, în conformitate cu articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665.

58 Așadar, cerințele articolului 1 alineatul (1) din directiva menționată nu sunt respectate prin faptul că, fără a se menționa cu claritate în cuprinsul articolului 84 A alineatul (4) din RSC, termenul de formulare a căii de atac prevăzut de această dispoziție se aplică și căilor de atac împotriva deciziilor intermediare adoptate de autoritățile contractante în cadrul atribuirii unui contract de achiziții publice.

59 Împotriva unei asemenea concluzii Irlanda obiectează în sensul că aplicarea unui asemenea termen deciziilor intermediare respective corespunde obiectivelor Directivei 89/665, în special cerinței de celeritate.

60 Desigur, este adevărat că articolul 1 alineatul (1) din Directiva 89/665 impune statelor membre obligația de a garanta că deciziile autorităților contractante pot face obiectul unor căi de atac eficiente și cât mai rapide posibil. Pentru a realiza obiectivul de celeritate avut în vedere de această directivă, statele membre au dreptul să stabilească termene de introducere a unei căi de atac în scopul obligării operatorilor să conteste în termene scurte măsurile pregătitoare sau deciziile intermediare luate în cadrul procedurii de atribuire a unui contract (a se vedea în acest sens Hotărârea Universale-Bau și alții, citată anterior, punctele 75-79, Hotărârea din 12 februarie 2004, Grossmann Air Service, C-230/02, Rec., p. I-1829, punctele 30 și 36-39, precum și Hotărârea Lämmerzahl, citată anterior, punctele 50 și 51).

61 Cu toate acestea, obiectivul de celeritate urmărit de Directiva 89/665 trebuie să fie realizat în conformitate cu cerințele de securitate juridică din dreptul intern. În acest scop, statele membre au obligația de a stabili o normă privind termenul suficient de precisă, clară și previzibilă, astfel încât particularii să își poată cunoaște drepturile și obligațiile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 mai 1991, Comisia/Germania, C-361/88, Rec., p. I-2567, punctul 24, și Hotărârea din 7 noiembrie 1996, Comisia/Luxemburg, C-221/94, Rec., p. I-5669, punctul 22).

62 Acest obiectiv de celeritate nu permite statelor membre să ignore principiul efectivității potrivit căruia condițiile de aplicare a termenelor naționale de decădere nu trebuie să facă practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor pe care persoanele interesate le dețin, dacă este cazul, în temeiul dreptului comunitar, principiu care este subsidiar obiectivului de eficiență a căii de atac, formulat la articolul 1 alineatul (1) din directiva menționată.

63 Extinderea termenului de decădere prevăzut la articolul 84 A alineatul (4) din RSC la deciziile intermediare adoptate de autoritățile contractante în cadrul atribuirii unui contract de achiziții publice în funcție de condițiile care determină privarea persoanelor interesate de dreptul de a formula o cale de atac nu respectă nici cerințele de securitate juridică, nici obiectivul de eficiență a căii de atac. Persoanele interesate trebuie să fie informate că norma privind termenul se aplică deciziilor intermediare respective cu

suficientă claritate pentru a putea formula în mod util căi de atac în termenele prevăzute. Lipsa unei astfel de informări nu se poate justifica prin obiectivul de celeritate a procedurii.

64 Irlanda arată că instanțele irlandeze interpretează și aplică articolul 84 A alineatul (4) din RSC în conformitate cu cerințele Directivei 89/665. Acest argument face aluzie la rolul important pe care îl are jurisprudența în țările de common law cum este Irlanda.

65 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, deși transpunerea unei directive nu impune în mod necesar o preluare formală și textuală a dispozițiilor acesteia într-o dispoziție legală expresă și specifică și că poate fi suficient un context juridic general, este însă necesar ca acest context juridic să fie suficient de clar și de precis pentru a permite beneficiarilor să își cunoască pe deplin drepturile și să se prevaleze de acestea, dacă este cazul, în fața instanțelor naționale (Hotărârea din 29 octombrie 2009, Comisia/Belgia, C-474/08, punctul 19 și jurisprudența citată).

66 Or, articolul 84 A alineatul (4) din RSC nu respectă aceste cerințe în măsura în care permite instanțelor naționale să aplice prin analogie termenul de decădere pe care îl prevede pentru căile de atac împotriva deciziilor de atribuire a contractelor de achiziții publice în cazul căilor de atac împotriva deciziilor intermediare adoptate de autoritățile contractante în cadrul atribuirii acestor contracte, cu privire la care legiuitorul nu a prevăzut în mod expres această decădere. Situația juridică ce rezultă din aceasta nu este suficient de clară și de precisă astfel încât să excludă riscul pentru candidații și ofertanții respectivi să fie decăzuți din dreptul de a formula o cale de atac împotriva deciziilor în materie de achiziții publice de o instanță națională în temeiul unei interpretări a acestei dispoziții.

67 Rezultă că primul aspect al celui de al doilea motiv este întemeiat.

Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv

— Argumentele părților

68 Comisia amintește că, astfel cum prevede articolul 84 A alineatul (4) din RSC, căile de atac trebuie să fie introduse „cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de trei luni". În opinia Comisiei, această formulare menține ofertanții într-o incertitudine atunci când au în vedere folosirea posibilității conferite de dreptul comunitar de a exercita o cale de atac împotriva unei decizii adoptate de autoritatea contractantă. Astfel, ofertanții nu ar putea cunoaște interpretarea care va fi dată expresiei „cât mai curând posibil" odată ce calea de atac a fost formulată, iar instanța competentă își va exercita competența de apreciere în ceea ce privește interpretarea acestei dispoziții. O asemenea situație ar încălca principiul securității juridice.

69 În plus, dispoziția menționată ar crea o incertitudine suplimentară cu privire la problema de a ști în ce situație va fi aplicat termenul de trei luni și în ce alte situații termenul va fi mai scurt, întrucât era posibil de a introduce mai devreme o cale de atac.

70 În consecință, Comisia consideră că articolul 84 A alineatul (4) din RSC este lipsit de claritate și creează o insecuritate juridică. Comisia apreciază că, având în vedere obligația de a respecta principiul securității juridice, termenul aplicabil trebuie să fie un termen fix care să poată fi interpretat în mod clar și previzibil de către toți ofertanții.

71 Irlanda răspunde că, până în prezent, nicio instanță irlandeză nu a respins ca tardivă o cale de atac îndreptată împotriva unei decizii a vreunei autorități contractante, adoptată în cadrul atribuirii unui contract de achiziții publice, care ar fi fost introdusă în termenul de trei luni, însă nu cât mai curând posibil. În opinia Irlandei, orice interpretare în acest sens nu poate fi admisă, întrucât expresia „în orice caz" arată că

orice cale de atac introdusă în cele trei luni este în termen. În plus, High Court ar fi statuat în mod expres că, dacă este necesar, termenul de trei luni va fi prelungit.

72 Irlanda subliniază că articolul 84 A alineatul (4) din RSC acordă instanțelor irlandeze competența de a prelungi termenele de introducere a căii de atac. Faptul că legislația națională atribuie această competență instanțelor ar fi o cale legitimă deschisă statelor membre de a reglementa termenele de formulare a căii de atac. Statele membre nu ar avea obligația să stabilească termene invariabile.

— Aprecierea Curții

73 Întrucât Directiva 89/665 are în vedere un obiectiv de celeritate, este legitim ca un stat membru, în cadrul punerii în aplicare a acestei directive, să impună persoanelor interesate o obligație de diligență pentru a formula o cale de atac în acest domeniu.

74 Cu toate acestea, formularea articolului 84 A alineatul (4) din RSC, potrivit căreia orice cale de atac pertinentă „va fi introdusă cât mai curând posibil și, în orice caz, în termen de trei luni", creează o incertitudine. Nu se poate exclude că o astfel de dispoziție îndreptățește instanțele naționale să respingă o cale de atac drept tardivă înainte chiar de expirarea termenului de trei luni, în situația în care acestea consideră că respectiva cale de atac nu a fost introdusă „cât mai curând posibil" în sensul acestei dispoziții.

75 Durata unui termen de decădere nu este previzibilă pentru persoanele interesate în situația în care este lăsată la aprecierea instanței competente. Astfel, o dispoziție națională care prevede un asemenea termen nu asigură o transpunere efectivă a Directivei 89/665.

76 În opoziție cu o asemenea concluzie, Irlanda afirmă că nicio cale de atac în materie de achiziții publice nu a fost respinsă de o instanță irlandeză pentru motivul că nu a fost introdusă „cât mai curând posibil”.

77 În această privință, este de ajuns să se amintească faptul că, pentru a stabili dacă transpunerea unei directive este insuficientă, nu este întotdeauna necesară demonstrarea efectelor concrete ale dispozițiilor naționale de transpunere. Situația este diferită în cazul în care caracterul insuficient al transpunerii rezultă din însuși textul acestei dispoziții legale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 septembrie 1999, Comisia/Irlanda, C-392/96, Rec., p. I-5901, punctul 60).

78 Irlanda explică faptul că articolul 84 A alineatul (4) din RSC acordă instanțelor irlandeze competența de a prelungi aceste termene de introducere a căii de atac.

79 Astfel, această dispoziție prevede aplicarea termenului stipulat „cu excepția cazului în care instanța consideră că există motive întemeiate de prelungire a termenului”.

80 Trebuie să se recunoască faptul că o asemenea dispoziție ar fi, prin ea însăși și independent de contextul său, admisibilă în cadrul punerii în aplicare a Directivei 89/665. Într-un domeniu cum este cel al achizițiilor publice, în care procedurile pot fi complexe și elementele de fapt foarte variate, posibilitatea acordată de legiuitorul național instanțelor naționale de a prelungi termenele de introducere a căii de atac pentru motive de echitate pot rezulta dintr-o bună administrare a justiției.

81 Cu toate acestea, posibilitatea ca instanța să prelungească termenul de introducere a unei căi de atac, prevăzută la articolul 84 A alineatul (4) din RSC nu poate suplini

lacunele acestei dispoziții privind cerințele de claritate și de precizie impuse de Directiva 89/665 referitoare la norma privind termenul de introducere a căii de atac. Chiar dacă se ia în considerare această posibilitate de prelungire a termenului, având în vedere referirea la obligația de a formula o cale de atac cât mai curând posibil, candidatul sau ofertantul vizat nu poate prevedea cu certitudine termenul de care dispune pentru a formula o cale de atac.

82 În consecință, trebuie să se considere că al doilea aspect al celui de al doilea motiv este întemeiat.

83 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se constate că Irlanda,

— prin faptul că NRA nu l-a informat pe ofertantul respins cu privire la decizia sa de atribuire a contractului referitor la proiectarea, construcția, finanțarea și exploatarea centurii vestice cu profil de autostradă din orașul Dundalk și

— prin menținerea în vigoare a dispozițiilor articolului 84 A alineatul (4) din RSC, în măsura în care acestea creează o incertitudine cu privire la decizia împotriva căreia trebuie formulată calea de atac și cu privire la stabilirea termenelor de introducere a unei asemenea căi de atac,

nu și-a îndeplinit, în ceea ce privește primul motiv, obligațiile care îi revin în temeiul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 89/665, precum și al articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/37 și, în ceea ce privește al doilea motiv, obligațiile care îi revin în temeiul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 89/665.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

84 În temeiul articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Irlandei la plata cheltuielilor de judecată, iar Irlanda a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară și hotărăște:

**1) Irlanda,**

— **prin faptul că National Roads Authority nu l-a informat pe ofertantul respins cu privire la decizia sa de atribuire a contractului referitor la proiectarea, construcția, finanțarea și exploatarea centurii vestice cu profil de autostradă din orașul Dundalk și**

— **prin menținerea în vigoare a dispozițiilor articolului 84 A alineatul (4) din Regulamentul de procedură al instanțelor superioare (Rules of the Superior Courts), în versiunea rezultată din Statutory Instrument nr. 374/1998, în măsura în care acestea creează o incertitudine cu privire la decizia împotriva căreia trebuie formulată calea de atac și cu privire la stabilirea termenelor de introducere a unei asemenea căi de atac,**

**nu și-a îndeplinit, în ceea ce privește primul motiv, obligațiile care îi revin în temeiul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 89/665/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind aplicarea procedurilor care vizează căile de atac față de**

**atribuirea contractelor de achiziții publice de produse și a contractelor publice de lucrări, astfel cum a fost modificată prin Directiva 92/50/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992, precum și al articolului 8 alineatul (2) din Directiva 93/37/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, astfel cum a fost modificată prin Directiva 97/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 1997, și, în ceea ce privește al doilea motiv, obligațiile care îi revin în temeiul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 89/665, astfel cum a fost modificată prin Directiva 92/50.**

**2) Obligă Irlanda la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături